

Nro. 38.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indúlt Bétsből, Kedden Majus 10-dik napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s .

Ma egy hete, u. m. a' keresztfeltalálásának innep napján, Császárné ő Felsege, mint a' tsillagos keresztetes Dámáknak fő Patronája, a' Fels. Austriai Herceg Asszonyokkal, és az itt lévő keresztetes Dámákkal egyetemben a' Csász. udvari fő templomban, dél előtt 11 órakor. Sz. misét halgatván, a' Veni Sancte végződése után az oltárra rakatott és megszentelt címereket az újjonnan nevezett keresztetes Dámáknak ki osztogatta, 's velek együtt a' Császári Várnak tükros sálájába ment. Az újjonnan ki nevezett keresztetes Dámák rendszerint a' következők

vóltak, u. m. Gr. Wolkenstein Károlina
született Eszterházy Grófné; Herczeg Ruspo-
li Mária Anna, Sz. Eszterházy Grófné; Gr.
Hardegg Maximiliana, Sz. Althann Grófné;
Gr. Merveld Therésia, sz. Dietrichstein
Grófné; B. Forray Juliánna, sz. Brunsvich
Grófné; Gr. Bucquoa Gabriela, sz. Rotten-
hann Grófné; Gr. Zichy Juliánna, sz. Feste-
tics Grófné; Gr. Dietrichstein Gabriela,
sz. Thurn Valsassina Grófné; Gr. Almásy Sidonia,
sz. Festetics Grófné; Gr. Kollonics
Johanna, sz. Cavriani Grófné; Gr. Goes Isa-
bella, sz. Thürheim Grófné; Gr. Batthyány
Mária, sz. Eszterházy Grófné; Gr. Lazánz-
ky Antonia, sz. Trautmansdorf Grófné; Gr.
Dietrichstein Therésia, sz. Gilleis Bároné;
Gr. Rzewuska Rosália, sz. Lubo-
mirzka Herczegné; Gr. Kinsky Therésia, sz.
Wrbna Grófné; Herczeg Beauford Ernesti-
na, sz. Stárhemberg Grófné; Gr. Vojna The-
résia, sz. Csaplik Grófné; Gr. Zichy Domi-
niaka, sz. Lodron Grófné; Gr. Keglevich Adel-
heida, sz. Zichy Grófné; Spork Waldburga
Grófné a' Sabaudiai Dámák rendjének fő igazgatója;
Gr. Hardegg Rosália, sz. Gilleis Grófné; Gr.
Persica Mária Anna, sz. Trótti Marchioné;
Gr. Pallavicini Jozéfa, sz. Hardegg Grófné;
Gr. Nogarolla Magdolna, sz. Lerchenfeld
Grófné; Dufuor Grófné, sz. Wimmersberg
Bároné; Gr. Hochenwart Antónia, Beat-
rix Kir. fő Herczeg Afzszonynak udvari Dámája;
Gr. Bathyány Zezilia, sz. Rogendorf Gróf-
né; Gr. Miraviglia Eleonora, sz. Abens-

berg Grófné; Gr. Auersberg Therésia, fz.
Auesberg Grófné.

Ö Csász. és Ap. Kir. Felsege és a' Fels. Orosz Császár I. Sándor közt lévő szoros barátság és egyefség szerezént, a' mind két részről káros desertiónak, az az katoná szökésnek el távoztatására nézve a' következendö czikkelyekből álló barátságos szövetség köttetett.

1) Minden polgári és hadi kórmányozók, nevezetesen pedig a' mi Országunk határa mellett vigyázó hadi őr állóknak Commendánsaik szorosan arra vigyázzanak, hogy senki az ő Orosz Csász. Fels. armadiájától el szökött katonák között a' mi határainkon által ne jöjjon, és semmi oltalmat 's menedék helyet ne találjon a' mi tartományainkban.

2) Minden Orosz armadiától jövö hadi személy, akár gyalog, akár lovas, akár artíllerista, akár a' társzekerhez tartozó legyen, ha illendö passus levelet nem mutathat, és határainkon belöl jö, mindjárt fogattásék meg, és fegyverével, lovával, monturjával 's a' t. küldettefsen azon armadiához, a' mellytöl el szökött.

3) Ha a' leg szorosabb vigyázat mellett is alkalmazhatóságot találna az illy szökött katoná a' mi státusainkba való bé lopódásra; vagy ha hamis passus levél mutatással, a' vagy köntöse meg változtatásával tartományainkba bé jönne, 's a' vigyázokat megsalsná, bátor akár hól, akár városba, akár falu helységben telepedjen le, de mihelyt meg esmértetik és az ő Orosz Csász. Fels. Commendansaitól visszsa kértetik, által adattásék.

4. Az illyen visszsa adatás alól ki vétetnek az olly Orosz szökevény katonák a' kik a' mi Statu-

sainkban füzlettetek, és a' kikre nézve olly kötést tettek ö Csász. Felségek, hogy a' magok füzletett jobbágyaikat egymásnak nem lesznek kötelesek kiadni.

5. Mivel a' Fels. Orosz Császárral abban egyeztünk meg, hogy a' füzött katonának táplaltatására, meg fogattatásának első füzempillantatjától fogva visszafizetett adattatásaig naponként 4 krajtzár és kenyér, vagy kenyér helyett 4 kr., és egy lónak tartására naponként 6. font abrak, és 10 font füzéna az Austriai font fzerént, vagy 8 font abrak, és $13\frac{1}{2}$ font füzéna, az Orosz font fzerént a' ló alá füzükséges füzalmával együtt adattatásának: ahozképest Austria részéről a' füzött katonák táplálására adatott költség folyó pénzben, a' naturaliak, a' az, a' ló tartására adott abrak, füzéna és füzalma a' piatzi áron fizetteszenek meg azon városban, a' mellyben a' füzött katonák által adattatnak.

6) Annak, a' ki a' füzött katonát vagy béjelenti vagy el fogja, költsönösen pénzbéli jutalom adatik, tudniillik egy gyalog füzökevényért 12 forint, vagy 7 rubel 20 kopek, a' lovas füzökeményért lovával együtt 18 forint, vagy 10 rubel 80 kopek (egy rubel az Austriai pénz fzerént 100 krajtzarra megyen), ide értvén a' füzökevénynek őrizetére és által küldetésére füzükséges költségeket is. Ezekon kívül semmi féle füzín alatt sem lehet valamit kívánni, és ha a' füzökevény tudatlanságból annak a' hatalmasságnak seregeinél, a' melly őtet visszafizetett küldeni köteles, hadi füzolgalatba vétetett volna, tsak azokat a' köntös darabokat lehet tölle visszafizetett venni, a' mellyeket nékie adott s. a. t.

7) Hogy ha a' füzökevény abban az Országban,

mellybe által szökött, által szökése után valamelly gonozságot mivelte, vagy abban részt vett: még is mind az által vizfza kell annak a' hatalmafságnak adni a' mellyhez tartozik. Ez a' hatalmafság köteles leszen, minden ő gonofzságát illető actáknak vétele után ötet a' törvény fzerent meg itéltetni és meg büntettetni, és egyfzersmind a' réa ki mondott sententzát oda küldeni, a' hol a' szökevény a' gonofzságot mivelte. A' többi t máffzor.

Magyar Orfzág.

A' Magyar Kurirnak egy Wefzprém Vármegyei érdemes és tudós Olvasója, a' Frantzia Császárnak az Orfzágában lakó Zsidókra nézve ki adott jóltévő rendelkezéseit meg olvasván, következő tudósítással kivánta újság leveleinket bőviteni.

„Itt is tartozik a' Zsidóság recrutákat állítani. Ez a' történet eszembe juttatta a' Prágai Fő Rabbi Ezekielnek azon befzédjét, mellyel isteni félelemre, 's az uralkodó Fejedelem eránt való hivségre intette azon 25 Zsidó ifjakat, a' kik 1787-ik esztendőben a' Cs. Kir. fzekerek mellé rendeltettek kotsisoknak. Jajgatott e' szokatlan intézeten a' tudatlan Zsidóság, a' nevezett Zsidó Pap pedig a' kafszármába ment a' vallásán lévő ifjakhoz, 's a' hadi szolgálatban való hivségre így intette nyájának elfogatott tagjait.

„Atyafiak! kik mindenkor atyámfiai vóltatok, vagytok, és azok fogtok maradni, valameddig jambor és betsülletes emberek lesztek. Az Isten, és a' mi leg kegyelmesebb Császárunk akarja, hogy hadi szolgálatra forditattasatok. Adjátok meg tehát magatokat, mennyetek és engedjetekek fellyebb valói-

toknak, legyetek hivek, mivel a' kötelefség, és engedelmeftég kívánnya. — El ne felejtsetek azomban vallástokat, ne tartsátok fze gyennek, ha a' sok Kereftények közt Zsidóknak nevezettek.

„Hivjátok segítségül az Ur Istent naponként mihelyt fel serkentek, mert az Istennek fzolgalatja leg föbb gondja minden embernek, maga a' Császár is köteles az Istent imádni, minden ő fzolgai, a' jelenlévök (itt meg hajtotta magát a' sereg tífztjei előtt) és a' távol lévők imadják minden nap Teremtőjököt. — Ne fze gyeneljétek a' Zsidó vallásnak ezen jeleit, midön érkeztek, mondjátok el azon imadtságokat, a' mellyeket minden Izraelita fzerék köteles el mondani; ha pedig nintsen annyi időtök, olvafátok leg alább az Haljad Izrael fzakafzt. A' fzombatot is meg tarthattjátok, mivel a' mint hallom, töbnire az illy napokon nyugofztok; a' fzekereket kennyétek rendszerént pénteken este, 's általjában a' mit elötte való napon tehettek, azt utóbra ne halafzfátok. Éllyetek kereftény társaitokkal egyességben, azon legyetek, hogy a' fzolgalatot meg tegyék helyettetek fzombaton, ti pedig vasárnap ő helyettek fzorgalmatoskodjátok, mivel ők is mint kegyes emberek 's Kereftények tartoznak az Urnak napját a' lehetőségig megülni.“

„A' meddig tsak lehetséges, ójjátok meg magatokat a' tiltott eledelektől. Maga a' kegyelmes Császár Eö Felsege méltóztatott reátok nézve mondani, hogy nem fogtok a' húsételre kénfzerittetni; ehettek hát tojást, irosvajat, sajtot, és más meg engedett eledeleket, mind addig mig ismét Zsidókhöz értek, a' kiknek meg kereséseket nem fogják a'

ti emberszerető vitéz társaitok, és előjáróitok tiltani. — Ha valaki roffzul érzi magát közzületek, segitsen theaitallal magán, míg marha hús lével élni nem kentelenittetik. — Legyetek töbnire hivek Istenhez, el ne hajoljatok atyáitok vallásától semmi esetbe, és szolgáljatok a' mi kegyelmes Fejedelmünknek jó szível, szerezzetek magatoknak, 's a' mi egész nemzetünknek betsülletet, hadd tefsék meg, hogy a' mi eddig elnyomatott nyájunk is szerezi az Ország attyát és a' Felső Hatalmaságot, kiknek javokra kész áldozni szükségnek idején életével is. Reménylem, hogy úgy viselvén magatokat, mint illik emberséges és hiv alattvalókhöz, meg menekünk azon bilintsektől, a' mellyek még nyomnak bennünket, 's óh melly jó nevet szereztek azzal magatoknak minden emberséges embereknel, melly igen meg nyeritek ezzel a' mieinknek szerezeteket. — Vegyéték azért áldásul (a' XCI Sóltárnak azon szavait) nem illet titeket a' veszedelem, és az ostor nem közelit a' ti hajlékotokhoz, mert az ő angyalnak parantsol felöletek, hogy meg örizzenek titeket minden utaitokban; az ő kezekre vesznek titeket, tsak arra vigyázzatok, hogy ne tétovázzanak lábaitok, hogy a' vallás törvényeit kész akartva meg ne szegjétek. Ha az ellenség olly dühösen mint a' tigris, olly mérgefsen mint az áspis üt is reátok, meg tapodjátok. “

Befzédjét végezvén a' Zsidó Fő Pap, ada minden rekrutának négy négy, az örálló vitézeknek egy egy aranyat. — Mindennek könnyübe lábbattak szemek, amazok lábaihoz borúltak, tsókolták kezeit, és térdeit által öleltek, ki azonban, hogy a' keserüségtől ne nyomattafson, kérettetett az öveitől a'

meg áldott ifjaktól való eltávozásra. — Ugyan a katonákká lett Izraeliták gazdagon meg ajándékoztattak a' körülállóktól is, és az egész sokaság vigasztaltatva vált meg egymástól. — Bár így kézfite né Hazánkban is minden Rabbi, sőt minden keresztény Tisztelendő lelki Atya a' katonaságra fel fzedetett ifjakat! Vétekedik egyéberánt ez a' beszéd Jakobson és Hercz Uraknak utóbb a' Magyar Kurirban olvasott Kasszeli szép beszédjeikkel.

H a d i T u d ó s í t á s o k .

A' múlt posta napon félbe maradt Orosz hivatal fzerént való tudósításnak folytatása :

Minekutánna a' hátráló ellenség Ilby helységen által ment volna ; annak háta megett meg állapotott, az ott lévő tetőkön egy batteriát kézfite, mellyből az Orosz armadiára keményen ágyuzott. General Major Borosdin, a' ki a' Herczeg Gortschakow General Laitinánt hagyására olly útat talált, mellyen az ellenséget meg kerülni és hátul venni lehetett, Anselm Oberstert 60 dragonyófsal és 50 Kozákkal oda küldötte. Azonközben az Orosz hadi nép mozdulásairól tudosittatván az ellenség, magát Ilby helység háta megé vóna, és erősen is védelmezte. General Major Gr. Denisow a' Finnlandiai dragonyos Regementnek egy eskadronnya által segitettvén, a' minden pontonn hátráló ellenséget Borgó városáig vízfza nyomta, e' pedig ott is meg állapotván ismét egy batteriát kézfite, de a' melly a' mi artillériánk által mindjárt el rontatott. Itt is tehát el hagyván az ellenség a' maga helyét, a' nevezett városon keresztül siettséggel által ment és semmit sem tartozkodott abban. A' mi seregeink nyom-

ba üzték őket és Borgót is el foglalták, könnyü seregeink pedig meg nem szüntek az ellenséget tovább is üzni. Ezen alkalmatossággal a' Borosdin General Major tsapat seregétől egy Kozák sebbe esett, egynéhány ló pedig agyon lövetett. Az ellenségnek vesztesége, a' fogságra esteknek vallás tételek fzerént 19 köz emberből állott.

Februarius 13-ik (az ujj Kalendarium fzerént 25-ik) napján az Orosz hadi népnek fő hadi szállása Ilbyből Borgó városába tétetett által. A' seregek nyugvó napot tartóttak, az első osztály és a' 17-ik osztály seregnek egy része, Borgó városában és annak környékén le telepedtek. Ezen város el foglaltatása által a' Kümenográdi helytartóság tsak nem egészen hatalmókba esett. A' fő vezér Gr. Buxhövdénhez küldött tudósítás fzerént egész hadi erejét a' Helsingen mellett lévő erősekbe vonta öfzve az ellenség, és ott várta oda való menetelünket. General Buxhövdén tudósítása fzerént a' kemény hideg, a' mély hó, a' melyeken a' mi hadi seregeinknek marsirozni 's magoknak útat készíteni kellett, minden lépésekben 's nyomásokban ujjabb ujjabb nehézségeket okoztak; azok mindazáltal a' szolgálatban való buzgóságtól lelkesítettvén minden akadályokon diadalmat vettek, mindenütt vízfza verték 's el üzték az ellenséget, még pedig olly helyeken is, melyek az esztendőnek jelenvaló pontjában egészen járatlanoknak tartattak.

Weszfália Oroszág.

A' Zsidók Consistoriuma eránt tétetett Királyi rendeléseknek további folytatása.

IV. Tz. Ez a' Consistörüm vigyáz: 1) mind arra, a' mi a' vallás gyakorlását illeti. 2) Az isteni tiszteletre rendeltetett 's adatott költségeknek és adományoknak ki sáfárlására, a' Consistoriumnak fizetésére, az Oskolákra, és több kegyes intézetekre, a' mellyeket a' Zsidók az ő vallásokon lévő gyermekeknek és szegényeknek neveltetésekre és taplaltatásokra adtanak. — 4) Azoknak a' rendelkezéseknek eszközzésekre, a' mellyek az előbbi Zsidó Községek által tétetett adófságoknak ki fizetések végett hozattattak, és hozattatni fognak ez után.

V. Tz. A' Zsidó vallás gyakorlására rendeltetett vigyázat a' vallásbéli intézeteket, az isteni tiszteletet, a' Zsinagogákat, az egyházi fenytéket és a' vallásbéli tanítást foglallya magában, ezeket a' tárgyakat a' Consistorium a' Kórmányfzék vigyazatja alatt, 's annak meg egyezésével rendelje el és határozza meg. — A' Consistorium visgállya meg a' Rabbikat, 's az Oskolaitanítókat, a' vigyázzon azokra; a' kik mindazáltal addig, mig a' mi törvényes és belső dolgokra ügyelő Ministerünk őket hivataljaikba meg nem erősíti, azoknak gyakorlásokhoz nem kezdhethnek.

VI. Tz. A' Consistorium köteles leszen arra vigyázni: 1) Hogy a' Rabbik és az Oskolabéli Tanítók mindenkor engedelmeskedjenek a' törvényeknek, kiváltképen azoknak, a' mellyek a' haza védelmezését tárgyazzák, és tanítják, hogy ők az ő tanításaikban a' hadi szolgálatot mint leg föbb kötelefséget úgy adják elő, a' mellynek gyakorlása alatt, minden avval ellenkező vallásbéli szokások alól őket a' törvény fel óldozza. 2) Hogy minden Zsinagogákban közönséges áhétatofságokat tartsanak mi érettünk és

a' mi familiánkért. — 3) Hogy addig se senkit öfz-
ve ne házasítsanak, se senkit egymástól el ne válasz-
fzanak a' Rabbik, mig a' házafságról és elválafztás-
ról hozott polgári törvényekre nem utasittatnak. —

VII. Tz. A' Consistoriumnak javallására, a'
mi törvényes és belső dolgokra ügyelő Ministerünk
minden Ofztályban egy fő Zsinagogát és több all-
Zsinagogákat fog rendelni.

VIII. Tz. Minden Ofztályban egyegy Syndicus
fognak rendeltetni a' vigyázat végett, a' kiknek szá-
mokat és kötelefségeiket a' Consistorium határozza
meg, és annak javaslásához képest nevezi ki azokat a'
mi törvényes és belső dolgokra ügyelő Ministerünk.

IX. Tz. Minden fellyebb említett költségek,
nevezetesen a' Consistoriumnak, a' Rabbiknak, 's Ta-
nitóknak fizetésekre, a' templomoknak és Zsinago-
gáknak meg jobbitatásokra, az árva és fzegény gyer-
mekeknek segedelmekre való oskolai költségekre, az
öreg és beteges embereknek felsegitetésekre szük-
ségesek, végre az előbbi Zsidó Közönségeknek ados-
ságáik jegyeztesenek fel, mellyek ha elegendők nem
lennének, a' még meg kívántató költsegeknek ki po-
tolására adakozzanak, mellyeknek fel ofztását az all-
helytartóknak javaslásokra a' Ministernek helybe ha-
gyasa után a' fő helytartók efzközöllyék.

X. Tz. Az előbbi Zsidó Közönségek azokban
a' Kerületekben, a' mellyekben ezen Orfzágnak je-
lenvaló fel ofztatása előtt vóltanak, ennekutánna is
meg maradnak, de tsak mint a' tett adófságokra néz-
ve fenn álló különös társaságok, mellyeknek ki fize-
tésekre minden azon Közönségeknek tagjai kötele-
sek lesznek.

XI. Tz. A' jelenvaló végzésnek közönségessé

való tétele után három hólnap alatt minden Zsidoknak eddig viselt neveikhez egy olly praedicatumot kell ragasztani, a' melly által egyik familiát a' másiktól meg különböztetni lehessen, ezen meg különböztető neveket lakhelyeknek Előjáróinál feljegyeztetni, és azt sem ő nékik, sem az ő gyermekeiknek 's maradékaiknak, a' mi engedelmünk nélkül meg változtatni nem lehet.

A' 18-ik Aprilisi Kasszeli tudósítások fzerént I. Jeromos Napoleon Király olly parantsolatot adott ki, hogy azoknak a' hadi tiszteknek, a' kik szolgálatjába fel vétetödni akarnak, de magoknak magok tartására költségek elegendö nintsen, addig mig fizetéssel való szolgálatba tétetödnének, nekik hólnaponként segedelem pénz adattafsék, nevezetessen egy Obersternek 150 liver; egy Obristlajtinántnak 125; egy Fö Strázsamesternek 100, egy Kapitány-nak 70; egy Fel-Hadnagyaknak 50; egy All-Hadnagyaknak 40.

Frantzia Birodalom.

A' Mecklenburg-Schwerini és Stréliczi Herczegek a' Rénusi Szövetségbe állottak; az ez eránt készült megegyezést a' Frantzia Császár is ratificálta, az az, helybehagyta és meg erősítette. A' Római Statusban lévő Fr. Ármádiának fő vezérjét Generál Miollist Német Birodalombéli Gróffá tette, és sok érdemeit Hannoverában egy szép uradalommal jutalmaztatta meg. — A' Portugalliában Commandirozó Junot Generálist Abrantesi Herczeggé tette a' maga vele 's szolgálatjával való megelegedésének tanubizonyságára.

A' Londonból Svécia és Dánia Országokon Pá-

risba küldött levelek azt befzélük, hogy a' külső dolgokra ügyelő Anglus Status Minister Canning az Alsó Parlamentumnak egyik gyűlésében egy oratiót mondott Napoleon Frantzia Császár ellen. Ennek a' befzédnek a' végén így szóllott: „Angliának, u g y m o n d, mind addig kell a' hadakozást folytatni, mig Napoleonnak a' száraz Európába való bé folyása tart.“

VII. Ferdinánd Spanyol Király Biskajának Vittoria nevezetü fő városába ment Napoleon Császár eleibe, a' hol minden szükséges intézetek megtettek ezen nagy vendégnek illendöképen leendő el fogadására. Madritból lett el utazása előtt egy hirdetményt tétetett ottan közönségesse, mellyben az alattomban fel ingereltetett és béketelenkedésre fakadt népet tsendefségre, az ott lévő Franczia katonasággal való jó harmonia tartásra inti őket, avval biztatván, hogy Napoleon Császárnak semmi ártalmas feltétele nintsen a' Spanyol Országba való menetelre, hogy ő nékie kedves baráttya és szövetséges társa legyen, és hogy vele együtt azon munkalódik, hogy a' közönséges ellenségnek Angliának tengeri hatalmát 's depotismusát szoros határok közé szorittsa, 's annál fogva tellyes szabadságot ferezzen a' tengeren való hajokázásnak 's kereskedésnek. — E' végett tovább lefzen azon Országba való mulatása mint sem gondolták, mivel tulajdon fze-meivel igyekezük a' Gibraltári erőtséget meg fze-mélni, meg vizsgálni, és annak ostromlására a' szükséges intézeteket meg tenni. — Burdeauxban (Burdoban) való mulatása alatt az oda való kereskedökkel több ízben bészélgetett Napoleon Császár, ígerte kereskedéseknek a' lehetőségig való előmenetelé.

sítését, de azt is kinyilatkozta előttök, hogy a' jelenvaló környülállások még egy darabig tartani fognak, mivel álhatatofsan el tökélette magában, hogy addig meg nem békél az ellenséggel, mig állandó békefséget nem szerezhet a' tengereken s. a. t.

Egy Párisi varga, a' ki soha sem múlatott a' Parnaffzuson, Zenobia, vagy Palmira ostromoltatása nevezet alatt, egy olly szomorú játékot kéfszített, melly a' versírás mesterségének regulaihoz szabva ugyan nintsen, de sok eredeti szépségeket foglal magában. Két egész éfsztendeig dolgozott rajta, de azonban a' kaptát félre nem tette, hanem a' mit mesterségének gyakorlása mellett egész héten fejébe gyűjtögetett, vasárnapokon papirosra tette. A' leg hiresebb Párisi játzó Talma meg olvasván ezen szomorú játékot, annak természetí szépségén bámúlt. Nehai Corneille és Racine munkáinak olvasásából tanúltaki a' szomorú játékoknak természetét. A' múlt Aprilis 17-ikén, sok nevezetes személyeknek gyűllésében el is jadzották, a' kik annak foglalatján mindnyájan álmélkodtak. Ez a' varga Apellesnek ama beszédjét: Sutorne ultra crepidam, az az, kiki a' maga mesterségét gyakorollya, szégyenbe hagyta.

A' 34-ik Kurirban félbe szakatt Francia Uníversitás alkotmányának folytatása.

V. Titulus. A' Csász. Uníversitásnak minden oskoláiban a' tanításnak fundamentomául tétődjenek. 1) A' Katolika Vallásnak rendeléseí. — 2) A' Császár, és a' Császári Monarkia eránt való hívség, a' mellyben tudniillik, a' nemzeteknek boldogságok helyhezttödik, és a' Napoleon dynastiá-

ja, avagy uralkodása eránt való hiveség, melly Francia Országának egységét, és azon kegyes gondolatokat, mellyek az Ország Constitutiojában foglaltnak, ki hirdette. — 3) A' Tanító Társasag Statutumai eránt való engedelmeiség, mellyeknek fő tzélja a' tanításban való egyenlőség, a' Status polgárjainak palléroztatások, a' kik vallásokhoz, uralkodó Fejedelmekhez, hazájokhoz és familiájokhoz hiveséggel viseltetnek. — 4) Minden vallást tanító Professorok kötelesek magokat az 1682-ik esztendőbéli Parantsolatnak rendelkezéseihez alkalmaztatni.

VI. Tzik. Az Universitas tagjainak köteleiségeik ezek lesznek: Különös esküvés formájával fogják magokat az Universitas Statutumainak 's rendelkezéseinek meg tartására, a' nagy Mester eránt való engedelmeiségre, és arra is le kötelezni, hogy ők a' nagy Mester engedelmé nélkül a' tanítói hivatalt el nem hagyják.

A' Párisban, 1806-ik esztendőben tartatott Zsidó Szinedrium által hozatott, és a' Frantzia Császárnak 17-ik Martziusi végzése által is helybe hagyatott, 's meg erősítettett törvényeinek rövid foglalatja a' következőkből áll: 1) Minden Ofztályban, mellyben 2000 Zsidó lakosok találtnak, egy Zsinagoga, és egy Consistorium állitatik fel. — 2) Ha egy Ofztályban 2000 Izraelita nem lakik, több ofztályok fognak egy Consistorialis Zsinagogának formáltatására öfzve kaptsoltnak. Minden Consistorialis Zsinagogának egy fő Rabbija lesz. — 3) Minden Consistorium, egy fő Rabbiból, egy all-Rabbiból, és 3 Izraelitából fog állani; a' kik közül a' leg idösebb lesz a' Consistorium Elöülöje. 4) A' Consistoriumnak tagjait 25 Notablesek fog-

ják választani. — 5) Senki sem lehet 30 ezrendösön alól a' Consistoriumnak tagja, sem az olyan, a' ki bankrotirozik, sem az uzsorálkodók. — 6) Párisban egy közönséges Consistorium leszen, melly 3 Rabbiból, és más 2 Izraelitából fog állani. 7) A' Centrale Consistorium Rabbijainak, fejenként 6000, a' Consistorialis Zsinagogákban lévő Rabbiknak 3000; a' több Rabbiknak leg alább 1000 frank leszen ezrendönként való fizetések.

Dánia Ország.

A' Svécia országból jött utazó ízemélyek annak az öfzve szövetségnek foglalatját, mellyre az Angliai Kormányfő a' Svéciai Királlyal, a' múlt Februarius 8.ik napján lépett vala, Koppenhágába meg vitték. Ezen szövetségnek ereje fzerént minden hólnapra 100 millio font sterlinget igirt az elsőbb az utólsóbnak, melly summát a' Svéciai Kiraly a' maga hadi és hajóseregeinek öregbitésére és Scherenflottájának fel fegyverkeztetésére fordítani leszen köteles. Továbbá arra kötelezte magát ez a' Fejedelem, hogy Angliának ellenségeivel semmi fegyverfzűnésre 's békefsegre nem lép mind addig, mig abba Anglia meg nem egyez. Anglia ellenben arra kötelezte magát, hogyha Svécia Országot valaki ellenségesképen meg támadja, annak mind hadi népével, mind hajóseregivel segítségére leszen.

Az Angliai alsó parlamentomnak 17.ik Martiusi gyűlésében, midön a' Stokholmi Kir. Udvarnak ígért segedelemről szó vólt vólna, a' külső dolgokra ügyelő Anglus minister Canning így szóllott: a' Svéciai Királynak hívsége és áthatatósága ugy mond, a' ki a' fzerentsének leg több változásai között is Anglia mellett maradt, bámúlásra méltó, 's a' mi időnkben példa nélkül való.

VI. TOLDALEK.

Az itt következő tudósítás eltévedvén, elébb nem szolgálhattunk kinyomtatásával: —

Eger, Febr. 20-kán 1808. Ezen folyó hónapnaknak 15-dik és 16-dik napjaiban megesett nálunk a' fényes Instellatio; semmit el nem mulatott a' város, a' mi tsak tehetségében állott, az uj Érseknek, Nagy Szalatnyai Báró Fischer István eö Excellentiájának megtisztelésére. Öregbítette ezen tiszteletet egy érdemes Hazánkfia Fő Tisztelendő Török Josef Rimafzombati volt Plebanos, a' kit eö Felsege az ő nagy érdemeiért még tavaly 500 f. ezstendei penzióval és Abbási méltosággal méltoztatott kegyelmesen megajándékozni. Ezen derék Hazánkfia (minthogy esméretes jó Poéta is) olly felséges versekkel tisztelte-meg Ersek eö Excellentiáját, hogy az egész ide gyült minden renden lévő sokaságtól is megnyerte érdemlett ditséretét, 's ugyan azért méltónak itélem arra lenni, hogy a' M. Kurir által a' két Magyar Hazával közöltesék.

Excellentissimo

DOMINO STEPHANO

e Liberis Baronibus

FISCHER

Archi-Episcopalem Cathedram Agriensem et Praesidium incliti comitatus hevesiensis adeunti

XVI. Februarii M. D. CCCVIII.

I. T. Civis Agriensis.

* * *

Subjectis Placidus, pauperibusque Pius.

Ex marm: Rom:

)

Aemula Romanae pietatis , et alma verendi
 Pontificis sedes , Agria tolle caput.
 Est hodie color aurorae magis igneus : an non
 Haec Dea sic oriens fausta venire solet ?
 Cerne coronatis sol ut super astra caballis
 Surgat , et ut plausus incitet ille Tuos.
 Aspice , fortunae melioris ut undique ludant
 Omina , Laetitiae quae dare vela jubent.
 Nectarei colles , et Rex Aegidius horum , *)
 Adtollunt roseis tempora vincta botris.
 Teque secans mediam fluvius tumet altior undis ,
 Atque suis aliquid dulce susurrat aquis.
 Agria vicisti ! Duo Numina , Caesar , et astra
 Littus ad optatum jam Tua vota vehunt.
 Sidera vix subiit , vix haec mortalia liquit ,
 Spiritus ille ingens Praesulis ante Tui.
 Pectora ne quatiās Tua , neve vel orba voceris ;
 Caesaris , et caeli gratia rara facit.
 Nempe Tibi magno major pro Praesule Praesul
 Oh ! nimium felix Agria jam datus est.
 Illius ante tamen , quam nomen amabile pandam ,
 Plausus Te tota volvere mente decet
 Porta triumphalis , quam Lucidus ambiat arcus ,
 Daedalea jam nunc arte paranda Tibi.
 Splendidior festos populi pars plaudat ad ignes ,
 Et veneranda novi Praesulis acta canat.
 De tectis rubra vina ruant , recreantia maestos ,
 Compita perque Urbis cuncta triumphus eat.
 Praesulis hos Archi Majestas poscit honores ;
 Testis et animi pompa futura Tui.

*) Mons Civitati imminens majestatis , et celebra-
 tissimi vini rubri plenus.

Denique dum Fischer venit hanc Pater Urbis in
 Urbem,

Quem facies, splendor non satis ullus erit.
 Scilicet in Stephano Praesul Tibi contigit Ille,
 Singula, quem virtus vendicat esse suum.
 Quem Tua spondebat sibi spes, quem vota famebant,
 Agria! quem fueras Ipsa datura Tibi.
 Te cui, Quemve Tibi dudum sic Numina jungunt:
 Sit magis ut natus, quam datus Ille Tibi.
 Sidus adhuc juvenile nisi, tantumque tenellus
 Flos fuit, in gremium venit ut Ille Tuum.
 Sed teneri jam magna Tibi fragrantia floris,
 Visaque Lux ipso sidere major erat.
 Hic ita Aristotelis Siephanus versatus in armis:
 Jussa sit ut pugilis Laurus obire caput.
 Post ubi jam studiis propior caelestibus ibat,
 Haec bibere ex ipsis fontibus Ille cupit.
 Romam igitur fidei volat, et pietatis ad arcem.
 (Tanto par capiti quid nisi Roma foret?)
 Paulus ut in caelis, Stephanus sic doctus in Ur-
 be est:

Urbsque erat id Stephano, Paule quod astra
 Tibi.

Hinc sua in orbis aquas Piscator maximus Ille
 Retia caelesti dexteritate jacet.
 Hujus et exemplis formatus, et arte magistri
 Fischer Piscator magnus ab urbe redit.
 Agria! Te primam rediens amplectitur, in Te
 Romanas gestit, spargere mentis opes.
 Esse Capellanus chara sibi jussus in Urbe,
 Plaudit, et ardenti pectore munus adit.
 Hic Stephani virtus, hic crescere gloria caepit:
 Hic animi radios explicat Ille sui.

Svavis erat jam tunc in agendo, fortis at una:
 Hinc illum timor est, inde sequutus amor.
 Mens Juveni docilis, docilisque scientia mentis
 Imberbes annos, quae superaret, erat.
 Plena Sacerdotem fuerat, spectare voluptas,
 Sive foris faceret munera sive domi.
 Quando suae stabat testes pietatis ad aras,
 Has paene ambussit pectoris igne sui.
 Dicentis gravitas, et amaenae gratia linguae
 Non populi poterant exsatiare sitim
 Sed primam Stephano sua conversatio laudem
 Praebet, in hac speculi semper Is instar erat.
 Omnibus alter in hac visus Gonzaga fuisset;
 Si tenera gereret Lilia casta manu.
 Agria! spe dederas Stephano jam nonne Thiaras?
 Jam tunc nonne fuit vox Tua: Praesul erit?
 Utique Praesul erit: sed Heves desiderat ante,
 Hoc Parocho caulam nobilitare suam.
 Hinc Agriam repetens Agriensis gloria Stalli,
 Raraque sacrati gemma Senatus erit.
 Fulciet ante Tuum latus O ter Carole magne!
 Ex Te Vir discet, Praesul et esse gravis.
 Et cum sit Stephanus non solis creditus aris.
 Sed Patriae pariter, Caesaribusque datus.
 Pesthinum prius ibit ad hoc illustre theatrum;
 Hinc Budam regni corque, caputque petet.
 Intemeratus ibi Themidos Antistes, et inter
 Pannoniae septem Lumina Lumen erit.
 Hic aequi studium, patriique scientia Juris
 Ad duo celsa Illi culmina sternet iter.
 Agria! suspiras absentem? est id mihi gratum:
 Dulcius ut potes, est acuenda sitis.
 Szathmár restat adhuc: illic primordia sedis
 Praesuleae Stephani sunt jacienda manu.

Ardua cunctarum cum sint exordia rerum,
 Magnanimo fuerant haec superanda Viro.
 Primus ibi sacros Stephanus conscendet honores,
 Aeternaeque sator prosperitatis erit.
 Agria! tot Stephanus meruit Tuus ante coronas;
 Ut sit in amplexus dignior ire Tuos.
 Nec male: tot virtus prius est perculta palestris,
 Quae rectora duo talia regna fuit.
 Pande sinus! ah pande Tuas mea Patria portas!
 Jam Tua jam Statuum gloria Fischer adest!
 Sed nisi distendas spatiis majoribus Urbem,
 Major erit splendor Praesulis Urbe Tua.
 Scilicet hic duplici Praesul fulgore coruscat,
 Virtutum, et Generis nobilitate sui.
 Erdödi fortem, pulchrum Barkóczy, potentem
 Efszterházy, aevi sidera clare sui! *)
 Stemmata consequitur Stephanus; virtutibus
 aequat:
 Estque potens, pulcher, fortis, et adde, Pius.
 Gratulor: O tandem ter, et amplius Agria felix!
 Quod facilem accipias ad Tua vota Patrem.
 Ne dubita: Iste Tuum, nam nemo Benig-
 nior Illo,
 Tolle, si quod Te fortè premebat,
 onus.
 Ergo Diis, Regique Tuo, qui Divus, et Ipse est,
 Quas rara haec poscit, gratia, redde vices.
 Quemque Tibi virtus, superum quem cura paravit,
 Praesulis, atque Pii Patris ad instar habe.
 Jam cape Tu geminas Magnus Moderator habenas.
 Et valida serves utraque Lora manu.
 Moysen, et Aronem socio sic foedere necte:
 Publica, ut excipiat munus utrumque salus.
 *) Magnae memoriae Episcopi Agrienses.

Serviat Augusto manus altera, et altera regno;

Serviat at caelis utraque juncta manus.

Sic Patriae, sic Principibus, sic denique caelis

Charus, et ex omni parte Beatus eris.

Di Tua vota beent! successus caepta coronet!

Sitque Tibi semper gloria, fida comes!

Astra subi: postquam vereque, diuque fuisti

Subjectis Placidus, Pauperibusque
Pius.

H í r a d á s.

A' Bilini Savanyúvíznek

Mivolta és Hafznavétele eránt.

Minekelötte még a' Bilini Savanyúvíznek mivoltát esmérték, és így minekelötte még a' Khémiai felosztás által annak betse meghatározott volna: már ez a' Savanyúvíz v. Borvíz, Európának sok részeibe széllyelküldötetett, és ezt a' közönséges elterjedését orvosi és egészségfenntartó erejére nézve érdemlette.

A' régi kútfó körül épületek állittatván fel, könnyen megeshetett, hogy akkor a' borvíz' forrásához más édes víz is elegyedett; mert a' Bilini Savanyúvíz egynehány nedves esztendők lévén egymásután 1805-ben az erejéből elvesztett. Erre nézve, nehogy a' Publikum megtsalódjék, azólta nem is küldetett széllyel innen savanyúvíz; míg nem a' forrás, a' beléfolyó édes víz-erektől elrekesztetvén, régi erejét vízfzanyerte.

Ez ugyan nagy költségbe került, de mégis, véghez ment, és a' mult esztendőben ennek széllyelküldötetése ujja elkezdödött. Az alatt az idevaló Orvos, a' forrásvíznek mivoltát akarván kitanulni, vízének részeit khémiai felosztás által hitanulta; melly

az 1787-dik esztendőbeli megvizsgálással öfzvevet-
tetvén itt következik.

Tíz font vízben, patikai font fzerént mérve, van.

	A' Karolina forrásban.	Jósef forás- ban.	Mellesleg forrásban.	A' régi kút- főben.
1. Száraz Szénsava- nyú Nátrum. .	154 $\frac{1}{4}$ Gran	193 $\frac{1}{8}$ Gran	134 Gran	159 $\frac{3}{8}$ Gran
2. — — ugyan az kristályozva. .	425 —	532 —	371 —	
3. Száraz kénkősa- vanyú Nátrum.	43 $\frac{3}{4}$ —	46 $\frac{7}{8}$ —	37 $\frac{5}{8}$ —	
4. — — ugyan az kristályozva. .	104 $\frac{1}{4}$ —	111 $\frac{1}{2}$ —	89 $\frac{5}{8}$ —	29 $\frac{5}{16}$ —
5. Sósavanyú Ná- trum (közöns. só)	21 —	22 —	18 —	11 $\frac{7}{16}$ —
6. Szénsavanyú mészöld. . . .	16 —	20 —	20 —	21 $\frac{1}{16}$ —
7. Szénsavanyú Síköld.	7 $\frac{1}{2}$ —	10 —	11 —	15 $\frac{5}{16}$ —
8. Valsalakszesz.	2 —			
9. Követsöld. . .	3 —	4 —	3 —	4 $\frac{15}{16}$ —

Ebből kitetszik: hogy a' Bilini Savanyúvíznek
mai forrása nem hogy vesztett volna erejéből, sőt
nevekedett abban. Mert annak Gázos mivolta a'
3 kútfőt öfzvevévén éppen olyan erányosságban van
egymáshoz, mint: $81\frac{1}{4}$ — 100 — $115\frac{5}{8}$ rész kotz-
kaízhez.

Ennek vasas része, melly ugyan tsekély, de
hathatós erejű, a' régi kútfőben nem volt meg, 's
úgy látszik, hogy azolta jött hozzá. Egyébaránt
igen könnyű volna az Orvosnak a' nem vasas vizet
is vassal elkészíteni, mikor olyanra volna szüksége.

A' Savanyúvíz forrása mostani állapotjában tisz-
ta, mint a' kristály, színe nints; ha száraz helyen
tartják, esztendeig is eláll; a' tisztaságát el nem
veszti, 's tsak igen igen vékonyan fogja meg az edény
oldalát sárgás-barna színnel. Az erejéből sem veszt
pedig el; mellyre nézve sok más savanyúvizeket fe-
lyül halad.

A' szaga hirtelen ható és elfzálló ; az íze friss hívesítő , savanyúkás. Ha rázzák habzik , ha egyik pohárból a' másikba töltik fzemzik , mégpedig ha borral elegyítik igen erősen ; ha nádmézet vetnek belé úgy buzog mint Sámpaniai bor.

Legnevezetesebb része ezen savanyúvíznek mégis a' f z é n s a v a n y ú g a f z. A' honnan mind azok a' hathatós tulajdonságok , mellyeket az Orvosok a' Gáz' ezen nemében keresnek , ebben is feltallátanak , tsak hogy ebben még más részek is vannak.

Egyebaránt minden nyavalya , mellyben a' Savanyúvíz hathatós erejü lehet, ötféle lehet, úgymint.

1. Némelly mejjbéli betegségek , mint a' fahadékos tudókorság, és a' turhás köhögés.

2. A' Belső részek megromlottsága , mint : a' sárgaság, szorúrás , hányás , vérhányás.

3. A' hojag romlott állapotja ; a' főveny, s. a. t.

4. A' megromlott nedvességekből származó nyavalyák , mint a' fejérsárgaság s. a. t.

5. A' Sínlődés , midön a' test észrevehetetlen okok miatt fogy vagy sínlődik.

Ezen nyavalyákban hathatós ereje lehet ezen Savanyúvíznek , mint diaetai eszköznök , ha ahoz , más orvosi szerek és járulnak. Mint diaetai eszköz nem tsak enyhülést hanem hideglelés nélkül való erőssödést is okozhat ez, a' maga kedves íze által, az elerőtlenült szenvedőknek. Bövebb és közelebről való leírását találhatják az Olvasók a' Bilini Savanyúvíz' tulajdonságainak és részeinek, ezen munkában :—

„Die Mineralquellen zu Bilin in Böhmen, von Dr. F. A. Reü f z , melly a' nyomtató sajtó alól minden orán kifog kerülni.“

A' Lobkowitz Raudnitzi Hertzegi Uradalombéli Szorgalmatoskodás és Kereskedés Igazgató Tifztsége által.